N°. 146. 1861.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 5 December.

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags. Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure. De abonnementsprijs per drie maanden is ƒ 3; franco per post ƒ 3,40. De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS: DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboort doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant. Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

Editie van woensdag avond 8 ure.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 4 december.

De tweede kamer heeft maandag de hoofdstukken II en III der staatsbegrooting (hooge kollegien van staat en buitenlandsche zaken) aangenomen, het eerste met 61 tegen 5 en het laatste met 65 tegen 3 stemmen. Door amendementen zijn in hoofdstuk II onderscheidene verminderingen gebragt, namelijk: 1. op voorstel van den heer Betz f 1000 geschrapt, die door de rekenkamer voor versterking van personeel aangevraagd waren; 2. op voorstel van den heer van Heukelom den post voor dekoratien der beide ridderorden, van f 8000 tot f 4000 verminderd, en 3. op voorstel van den heer van der Linden de post voor onvoorziene uitgaven, van f 10,000 op f 7000 gebragt. Op hoofdstuk III is de verhooging van f 1000 voor verbetering van de traktementen der ambtenaren, geschrapt, op voorstel van den heer ter Bruggen Hugenholtz.

Bij de *algemeene beraadslagingen over hoofdstuk III* sprak de heer van Wintershoven over het losmaken van Limburg van den duitschen bond, waarbij hij betoogde dat de regering dit gemakkelijk doen kan door eenvoudig aan haren gezant te Frankfort last te geven om zijne medewerking aan het opbouwen van den nieuwen duitschen bond te onttrekken. De heer de Bieberstein wenschte dat de regering het vervoer van buskruid uit België door Maastricht heen, hetgeen onlangs geschied is, zou verbieden. De heer Betz klaagde, dat de regering niets deed om tot de afschaffing der Rijntollen te geraken. De minister ad interim gaf omtrent een en ander eenige inlichtingen, en deelde o. a. mede dat de belgische regering een verzoek tot opheffing van den Scheldetol heeft gedaan, doch dat de onderhandelingen nog niet verder gevorderd zijn.

De zitting van gisteren was geheel gewijd aan de algemeene beraadslaging over hoofdstuk IV der begrooting (departement van justitie). Vele punten werden daarbij besproken. De heer Wintgens sprak over de rijkspolicie en het gevangeniswezen; de heeren de Raadt en Heemskerk Az. over het hypothekairestelsel; de heeren Hoynck van Papendrecht en van der Linden over de intrekking der zondagswet en over de beëedigde translateurs; de heer de Brauw was voor eene zondagswet. Graaf van Zuylen van Nyevelt verklaarde dat hij *het gansche ministerie en dus ook den minister van justitie* bestreed. De minister wederlegde een en andermaal de aangevoerde bedenkingen, terwijl sommige sprekers ook op hunne bezwaren terug kwamen. Eindelijk werden de algemeene beraadslagingen over het hoofdstuk gesloten.

Deze zitting was merkwaardig door het inkomen van een voorstel van de heeren Delprat, Poortman, Blussé van Oud-Alblas, Dullert en ter Bruggen Hugenholtz, tot het houden eener enquête naar de zeemagt die Nederland behoeft. Dit voorstel is op de gebruikelijke wijze naar de afdeelingen verzonden om onderzocht te worden.

Van beide zittingen vinden onze lezers een meer uitvoerig verslag op de volgende bladzijde.

Heden is hoofdstuk IV aangenomen met 53 tegen 12 stemmen, na aanneming van een amendement strekkende tot wegneming van het door de regering voorgestelde cijfer tot traktementsverhooging der ambtenaren.

---

* De hooge raad der Nederlanden heeft in zijne zitting van gisteren vernietigd het arrest van het provinciaal geregtshof van Zeeland, waarbij het muziekgezelschap Uit kunstliefde was vrijgesproken.

De zaak is verwezen naar het provinciaal geregtshof van Zuid-Holland, *om op nieuw behandeld en afgedaan te worden.*

Gisteren ochtend is Adriaan Polderman uit het huis van burgerlijke en militaire verzekering alhier per stoomboot naar Rotterdam vervoerd om verder naar het rijks tuchthuis te Leeuwarden te worden overgebragt, waar hij zijne gevangenisstraf van twintig jaren zal ondergaan.

Maandag avond werd hier aan den horizont in de rigting van het *zuid-oosten een hevige vuurgloed opgemerkt, die algemeen* deed denken aan brand in het zuidelijk deel van Zuid-Beveland. Gisteren middag werd ons echter per telegraaf berigt — en we deelden dit onmiddellijk aan de geabonneerden op het Bulletin mede — dat Antwerpen op nieuw door een vreesselijken brand geteisterd was. De suikerraffinaderij Raffinerie belge en het entrepot Saint Felix zijn totaal verbrand. Men berekent de schade op 10 millioen franks. Eenige personen hebben bij dit ongeluk het leven verloren.

Ten 5¼ uur des namiddags brak de brand uit in de suikerraffinaderij ten zuiden van het dok. Van alle kanten snelde hulp toe maar het was onmogelijk de vlammen meester te worden. Ten 6¼ uur deelden zij zich aan het nieuwe en uitgestrekte entrepot mede, dat slechts door een gang van 3 el van de raffinaderij was gescheiden. Een paar uren later was er van het entrepot slechts een puinhoop over. Door het nederstorten van den gevel van de raffinaderij zijn verscheidene brandspuitgasten onder het puin bedolven. Ook de schepen in het dok liepen groot gevaar, maar zijn ongedeerd gebleven.

Een later berigt geeft ons nog de volgende bijzonderheden:

Antwerpen werd in de laatste jaren door menigen brand geteisterd, maar geen was zoo hevig als deze, met uitzondering van dien waardoor het oude entrepot in 1830 geheel vernield werd. Zoodra het berigt van de uitbarsting zich door de stad verspreidde, was ieder van schrik als verpletterd, want men wist dat de raffinaderij aan de eene zijde aan het entrepot, aan de andere zijde aan een magazijn van timmerhout grensde. Men zag dadelijk dat er aan het behoud der raffinaderij zelve niet te denken viel, maar het magazijn werd spoedig ontruimd. Zeer onverwacht zag men de vlammen uit de tweede verdieping *van het entrepot slaan, men wist dat zich daarin een* aantal menschen bevond, naar gissing minstens vijftig. Een kreet van ontzetting weêrgalmde door de lucht. Wat zou er van de ongelukkigen worden die zich op de bovenste verdieping, de zevende van het gebouw, bevonden? Het treurige vermoeden werd bewaarheid: een gedeelte der arbeiders kon, door de vlammen heen zich een weg banende, het leven redden, maar het aantal slagtoffers is groot, hoewel nog niet met juistheid bekend.

Ten 7 uur 35 minuten deelde zich de brand aan het entrepot mede en 2 minuten voor 8 ure stortte de gevel met een ontzettend gedruisch naar beneden. Een kwartier uur was dus meer dan voldoende om een gebouw dat men onbrandbaar had verklaard, totaal te vernietigen. De geheele omtrek *van dok en haven leverde toen een schrikbarend gezigt op:* de masten en raas der schepen waren met matrozen bedekt, die bezig waren de vonken en spranken te verwijderen. De schepen die het digtst aan de kade lagen beproefden men naar de overzijde te brengen. De hevigheid der vlammen was zoodanig dat de rompen der schepen die op dertig el afstand lagen, kraakten. Van het eene schip stonden de zeilen reeds in vlam, van een ander was men bezig ze in flarden te snijden om aan de vlammen geen voedsel te geven, maar door het keeren van den wind komt er plotseling verandering. Omstreeks 8½ ure was de brand in zoo verre bedwongen dat hij zich tot de beide genoemde gebouwen bepaalde, en de omliggende als behouden werden beschouwd.

Vermoedelijk is de brand ontstaan in het kantoor der raffinaderij. *Alleen aan de dikte der muren van de fabriek is* het toe te schrijven dat het houtmagazijn bijna geheel gespaard is; het hout was echter op verscheidene plaatsen verkoold. De raffinaderij was voor twee millioen bij onderscheidene maatschappijen verzekerd; het entrepot voor 7 a 8 millioen; hoofdzakelijk bij nederlandsche maatschappijen.

---

* Uit Leyden schrijft men ons 1 dezer:

„Verschillende dagbladen schijnen zich te verlustigen met het verspreiden van geruchten omtrent bestaande plannen van niet vervulling der tegenwoordige vakature in de literarische fakulteit aan onze hoogeschool, door het overlijden van prof. Juynboll ontstaan, en de definitieve opdragt der lessen in het arabisch aan den hoogleeraar Dozy, en die in het *hebreeuwsch aan den hoogleeraar Rutgers. Ten stelligste* kan ik u verzekeren dat deze geruchten en beweringen geheel bezijden de waarheid zijn, en dat er door kuratoren volstrekt niet aan dergelijke plannen gedacht wordt. De uitdenker van dit gerucht schijnt vooreerst hierdoor aan kuratoren een geringen geest om zich zelven gelijk te blijven toe te schrijven. Zij toch die in den laatsten tijd zoo veel mogelijk getracht hebben verschillende vakken van onderwijs, zelfs aan elkaar verwante, te splitsen, en daarvoor afzonderlijke leerstoelen op te rigten, zouden door deze kombinatie, buiten noodzaak, van twee geheel aan elkander vreemde wetenschappen, wonderlijk met zich zelve in tegenspraak geraken. Ten andere toont hij weinig met het wetenschappelijk onderwijs bekend te zijn: de vermelde vereeniging van studievakken, met betrekking tot *prof.* Dozy, zou daaraan zeer schadelijk zijn, want hoe zou men dan met billijkheid kunnen vorderen, welke uitstekende en erkende bekwaamheden prof. Dozy ook moge hebben, dat door hem, aan wien reeds een zoo veel omvattend werk als het onderwijs in de algemeene geschiedenis is toevertrouwd, op den duur grondig en degelijk onderwijs in een studievak, geheel vreemd van het genoemde, bijna even uitgebreid en moeijelijk als dit, gegeven werd. Dat de vervulling der vakature tot nu toe bleef rusten is alleen daaraan toe te schrijven dat het onderwijs in het arabisch en hebreeuwsch voor dezen geheelen kursus geregeld zijnde, de behoefte aan eene zoo spoedige vervulling in geenen deele dringend is, en men nu tijd en gelegenheid heeft om naar eenen geschikten opvolger voor den bekwamen Juynboll om te zien."

De Nieuwe rotterdamsche courant erkent verkeerd te zijn ingelicht toen zij meldde dat de minister van binnenlandsche zaken aan den burgemeester van Delft last had gegeven de vereenigingen van studenten des noods met de policie uiteen te drijven.

Wij hebben opgemerkt dat er sedert korten tijd in Engeland eene wet in werking is gekomen, waardoor het noodzakelijk is geworden, dat op iederen gasmeter door een rijksambtenaar een ijk moet geslagen zijn, even als dit het geval *is met maten en gewigten.*

Hij, die een meter gebruikt, welke niet vooraf door een rijks-inspekteur is onderzocht en geijkt geworden, zal in ieder geval eene boete van 5 pond moeten betalen, en gevolgelijk zullen alle kontrakten, overeenkomsten en verkoopen gedaan met of gemaakt van eenen ongeijkten meter, hierdoor van geene waarde zijn, terwijl de ongeijkte meters zullen verbeurd verklaard en hij, die zich van dezelve bediend heeft, zal beboet worden.

De behoefte aan zulk eene wet is in Engeland sedert lang reeds ondervonden, wijl er vele meters gevonden worden, die wel 25 à 35 en in sommige gevallen zelfs 50 pct. meer gebruikte gas aanteekenen, dan werkelijk wel gebruikt is.

Het zou ook in het belang onzer gas-gebruikende landgenooten *zijn, indien er bij ons goevernement op zulk eene wet* wierd aangedrongen, daar vele gas-gebruikers zich niet gerust kunnen verlaten op de wijze van het bepalen en opnemen der meters, zoo als dit thans zonder kontrôle of konkurrentie door de gas-kompanjiën geschiedt.

Er bestaat onzes inziens geene reden, waarom de gasmeters niet even goed als de maten en gewigten moeten geijkt worden, waardoor zij van goevernementswege een bewijs van echtheid bekomen. Wij zijn maar al te zeer proefondervindelijk overtuigd, dat ook hier te lande dergelijke misbruiken bestaan, redenen waarom zulks te meer wenschelijk is geworden. (*Stoompost.*)

Aan een partikulier schrijven van een voormalig boekhandelaar in de *provincie Gelderland, die zich in het leger van* de noordelijke staten van Amerika bevindt, ontleent het Nieuw dagblad van 's Gravenhage het volgende:

„Bij de legerafdeeling der noordelijken, waar ik als korporaal ben geplaatst, bevinden zich 2000 zieken, waaronder ik zelf ook ben; de schaarschte van geld is verschrikkelijk, men ziet bijna niet anders dan papieren munt, terwijl de meeste troepen nog altijd de betaling van zes maanden achterstallige soldij wachtende zijn.

Kerk- en schoolnieuws.

Door den kerkeraad der nederduitsche hervormde gemeente alhier is heden avond, ter vervulling der vakature ontstaan door het overlijden van den heer B. J. H. Taats, beroepen de heer J. P. Nonhebel, te Vaassen.

— Door den grooten kerkeraad der evangelisch luthersche gemeente alhier is heden avond, ter vervulling der vakature ontstaan door het vertrek van den heer J. P. G. Westhoff naar 's Hage, het navolgende alfabetisch viertal van kandidaten *opgemaakt, de heeren: F. H. Michelsen, kandidaat te Dord*recht; J. P. Mont, kandidaat te 's Hage; W. R. Poolman, hulpprediker te Leeuwarden en A. M. L. Rümke, hulpprediker te Amsterdam; welke heeren tot het doen eener liefdebeurt zullen worden uitgenoodigd.

— Na het bedanken van den heer J. G. Verhoeff, predikant bij de hervormde gemeente te Zevenbergen, voor het beroep naar Bieselinge (klassis Goes), is aldaar thans beroepen de heer W. Kluever, te Wolfaartsdijk. Op het drietal kwamen mede voor de heeren W. van Veen, te Ethen en Drongelen, en J. J. Gobius du Sart, te Raamsdonk.

— * Te Doesborgh werd jl. zondag de van Baarn overgekomen predikant jhr. dr. L. de Geer door den konsulent en tweeden predikant der gemeente, den heer Couvée, bevestigd. De bevestiger sprak naar aanleiding van Joh. XIII: 15. De bevestigde aanvaardde zijn dienstwerk met eene rede over 1. Kor. I: 23*a*.

— * Tot hoofdonderwijzer te Zonnemaire is benoemd de heer H. J. van der Meer, hulponderwijzer te Middelburg.

Marine en leger.

Gedurende eenigen tijd is bij het regement grenadiers en jagers, tot proefneming, een randsel van nieuw model en uit

waterdigte stof vervaardigd, in gebruik gegeven. Deze zal mede aan eenige regementen infanterie tot dat doel uitgereikt worden.

— Wij vernemen van een goed onderrigte zijde dat bij een koninklijk besluit, in de maand november genomen, belangrijke wijzigingen zijn gebragt in het reglement van het koninklijk instituut voor de marine te Willemsoord. Men voegt er bij, dat de minister voornemens is den duur van den kursus te verlengen, en dezen niet meer op drie, maar op vier jaren te bepalen; ook zou de leeftijd, tot welke de adspiranten kunnen worden toegelaten, met een jaar worden vermeerderd.

(*Nieuw dagbl. van 's Gravenhage.*)

Gemengde berigten.

Door den gemeenteraad van Weenen zijn f 10,000 beschikbaar gesteld om te voorzien in de reis- en verblijf kosten van bekwame doch behoeftige ambachtslieden, die de in 1862 te Londen te houden wereldtentoonstelling willen bezoeken. — Te Bergen in Henegouwen zal dezer dagen een rooverbende, bestaande uit 12 personen, te regt staan, wegens diefstal met moord enz. Tien regtsgeleerden zullen aan de beschuldigden als verdedigers worden toegevoegd, terwijl de akte van beschuldiging 250 bladzijden bevat. — Te Texel zijn van verongelukte schepen ruim 200,000 stuks stokvisschen aangedreven. — Sedert de laatste 10 dagen, zijn te Rotterdam alleen uit Duitschland 16,000 mudden aardappelen aangebragt, die bij partijen van f 4 tot f 4.25 gretig worden verkocht. — In Parijs worden jaarlijks voor eene waarde van 180,000 franks lucifers afgeleverd, waaraan 1000 personen werkzaam zijn. In Engeland worden ongeveer 500.000 franks aan hout daarvoor gebruikt, benevens een ton zwavel per week. — Door H. M. de koningin zijn aan de Dorkasloterij te Zierikzee twee vazen ten geschenke gegeven. — Door de kommissie tot oprigting van een gedenkteeken voor Vondel, zal dezer dagen te Amsterdam eene kollekte aan de huizen der ingezetenen worden gehouden. — Ten gevolge van den storm en vele zuid-westen winden liggen in de buiten- en binnenhavens te Nieuwediep 134 schepen, behalve die, welke in het Noord-Hollandsch kanaal liggen. — Donderdag avond is te Aardenburg een vuurkogel ter grootte van de maan gezien, die zich tamelijk snel van het noord-oosten naar het westen voortbewoog, en onder een knetterend geluid honderde vonken afwierp. Op het zelfde tijdstip is ook te Sluis een dergelijk verschijnsel waargenomen. — Volgens berigten uit Washington, bestaat het leger der zuidelijken thans uit 460,000 man. — De novelle van den heer B. ter Haar Bz. „Roode Teun," uitgegeven ten voordeele van de noodlijdenden door den watersnood, heeft opgebragt f 2853,64. — Als eene bijzonderheid wordt uit Cortgene gemeld, dat aldaar op de hofstede Groenenstein eene koe is geslagt van 913 pond, die alleen met mangelwortels en rijveling is gevet. — Het te kort van f 12000 in de rekening der feestkommissie te Haarlem is door partikuliere bijdragen zoo goed als gedekt. — Ten einde het vegen van schoorsteenen onnoodig te maken moet men de kalk, die bij het bouwen daarvan gebruikt wordt. vermengen met zout. Dit zout lost zich bij vochtig weêr op, waardoor het roet afvalt. Naar men zegt, is dit door een schoorsteen, die vóór dertig jaren reeds gebouwd werd, proefondervindelijk bewezen. — In den kaashandel gaat tegenwoordig zeer veel om. De verzending naar vreemde landen, die in vele jaren niet zoo groot was als thans, doet den prijs van dit artikel gedurig stijgen. — De te Beaune gevestigde vereeniging van wijnhandelaren heeft bekend gemaakt dat de wijnen van 1861 onder de beste soorten kunnen gerangschikt worden. Aangezien die vereeniging ten vorigen jare eerlijk genoeg was om de verklaring af te leggen „dat de wijnen van 1860 zoo slecht waren dat zij geen aanspraak mogten maken in den handel gebragt te worden," zal men ook wel eenig vertrouwen kunnen stellen in het gunstig getuigenis over dit jaar. — Pater Lacordaire heeft al zijne manuskripten, aanteekeningen en korrespondentien vermaakt aan den abt Perreyne, een jeugdig geestelijke, voor wien hij een groote vriendschap koesterde. — In Pimlico is eene ijzeren kerk opgerigt die 400 hoorders kan bevatten. Zij is ll. zondag door den bisschop van Londen op plegtige wijze geopend. — Ter bevordering van den koorzang onder de engelsche soldaten zullen door den heer Martin, te Londen, in den loop van dezen winter koncerten worden gegeven. Hij heeft zich tot den opperbevelhebber des legers gewend om verlof tot het uitnoodigen van 2000 soldaten van de verschillende garnizoenen te Londen, voor de bijwoning van Händels oratorium De messias, op 12 december in Exeter hall. — Onder de 548 studenten die voor den winterkursus te Munchen zijn ingeschreven, zijn 3 nederlanders. — Te Munchen is in de vorige week het standbeeld van Schelling onthuld. Op de voorzijde van het voetstuk, dat 20 voet hoog is, staat in romeinsche letters het eenvoudig opschrift: „Schelling de groote wijsgeer," en aan de achterzijde; „Opgerigt door zijn dankbaren leerling Maximiliaan II, koning van Beijeren." Deze geleerde werd in 1775 te Leonberg in Wurtemberg geboren; hij volgde Fichte te Jena en te Leipzig op en was later te Wurzburg als professor werkzaam, waar hij met koning Ludwig kennis maakte en in 1808 de betrekking van sekretaris-generaal bij de beijersche akademie van fraaije kunsten erlangde. In 1827 werd hij tot gewoon professor in de wijsbegeerte aan de nieuw opgerigte universiteit te Munchen benoemd, en als onderwijzer van den tegenwoordigen koning Max verwierf hij diens bijzondere hoogachting. In 1841 vestigde hij zich te Berlijn, alwaar hij voor eenige jaren is overleden. — Eenige schoenmakersgezellen te Parijs hebben een paar prachtige rijlaarzen aan generaal Garibaldi ten geschenke gezonden, die met dit blijk van sympatie zeer is ingenomen.

Verkoopingen en aanbestedingen.

* Door den direkteur en kommandant der marine te Vlissingen is op heden aanbesteed: De levering van versch rundvleesch ten behoeve van Zr. Ms. zeemagt op de Schelde. De minste inschrijver was de heer H. A. Polak voor f 61 per 100 ned. ponden.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

Zitting van maandag 2 december.

Hoofdstukken II en III der staatsbegrooting.

Over hoofdstuk II (Hooge kollegien van staat en kabinet des konings) werden geene algemeene beraadslagingen gevoerd. De verschillende artikelen werden nagenoeg zonder beraadslagingen aangenomen, behalve de volgende, waarop amendementen werden voorgesteld en aangenomen, namelijk:

een van den heer Betz op art. 15, traktementen der ambtenaren van de algemeene rekenkamer, strekkende om van dien post de f 1000 weg te nemen, die daarop tot vermeerdering van het personeel was aangevraagd;

een van den heer van Heukelom, strekkende om den post van art. 22, dekoratien der beide ridderorden, van f 8000 te verminderen tot f 4000;

en een van den heer van der Linden om art. 29, onvoorziene uitgaven, van f 10,000 te verminderen tot f 7000.

Hoofdstuk II, nu in eindcijfer bedragende f 548,775, werd met 61 tegen 5 stemmen aangenomen.

Over hoofdstuk III (buitenlandsche zaken), laatstelijk door de regering gewijzigd en in eene kredietwet herschapen, hadden uitvoerige algemeene diskussiën plaats. De heer *van Wintershoven* verlangde dat de stukken zouden overgelegd worden, die met onzen gezant te Frankfort gewisseld zijn over de losmaking van Limburg van den duitschen bond. Hij oordeelde, dat men tot die losmaking gemakkelijk zou komen door den gezant last te geven zich aan de werkzaamheden tot opbouwing van den nieuwen duitschen bond te onttrekken. De heer *de Bieberstein* roerde het punt van de kosten aan, die uit Limburgs betrekking tot den duitschen bond voortvloeijen en gispte het vervoer van buskruid met belgische schepen door Maastricht, dat onlangs heeft plaats gehad. Hij vond dit gevaarlijk en belemmerend, en wenschte dat het verboden zou worden. De heer *ter Bruggen Hugenholtz* verlangde te weten of de verlaging van het cijfer in deze kredietwet in overeenstemming met de andere ministers was voorgedragen.

De *minister van katolieke eeredienst*, ad interim *minister van buitenlandsche zaken*, antwoordde dat dit gewijzigde hoofdstuk in overeenstemming met de andere ministers was ingediend, in den vorm zoo als steeds met kredietwetten had plaats gehad. Men had er alleen eene geringe verhooging voor de traktementen der laag bezoldigde ambtenaren in gelaten, alsmede eene voor den post van pensioenen. De kosten op art. 14, voortvloeijende uit Limburgs betrekking tot den duitschen bond, waren door den minister ad interim van f 8000 tot f 4000 verminderd. De minister deelde verder mede, in antwoord op de gedane vraag in het eindverslag, dat van de belgische zijde een verzoek aan de nederlandsche regering gedaan was betrekkelijk de opheffing van den Scheldetol; doch de onderhandelingen daaromtrent waren nog niet verder gevorderd. Op eene vraag, om deze kredietwet slechts voor drie maanden te doen strekken, antwoordde hij dat hij daar op zich zelf niets tegen had, maar dat het misschien niet wenschelijk zou zijn met het oog op de eerste kamer, die zoo weinig bijeenkomt. De overlegging van de stukken betrekkelijk de losmaking van Limburg van den duitschen bond achtte de minister onraadzaam. Omtrent het vervoer van buskruid zou hij met zijne ambtgenooten overleggen of daar iets tegen gedaan zou kunnen worden, hetgeen hij echter betwijfelde.

Hierna sprak de heer *Gevers Deynoot* over de hooge tarieven in andere landen, die den invoer van onzen visch aldaar belemmeren. Graaf *van Zuylen van Nyevelt* achtte het weder een bewijs van zwakheid bij het ministerie, dat het de aanvraag om verhoogde bezoldiging voor de gezanten niet volgehouden had, en in het algemeen had hij groot bezwaar in de interimaire waarneming van de portefeuilje van buitenlandsche zaken. De heer *Betz* oordeelde dat de regering te slap te werk ging in de kwestie van de afschaffing der Rijntollen. De heer *van Hoëvell* wenschte te weten, waarom er nog geen effektief minister van buitenlandsche zaken benoemd was.

De heer *Strens* antwoordde op dit alles, dat niemand zin in de portefeuilje had zoo lang de begrooting niet was afgehandeld en met het oog op de scherpe verslagen der kamer. Den heer van Zuylen herinnerde hij, dat deze als minister wel veel gesproken had over de noodzakelijkheid van eene hoogere bezoldiging voor de gezanten, maar die niet had voorgedragen, zoo dat het vreemd was dat hij dit een interimair minister tot zwakheid aanrekende. Omtrent de Rijntollen, zeide de minister, werd steeds onderhandeld en er had nog onlangs eene konferentie plaats had,

Na de sluiting der algemeene beraadslagingen stelde de heer *ter Bruggen Hugenholtz* voor, de f 1000 die op art. 1 meer waren aangevraagd tot verbetering van de bezoldigingen der lage ambtenaren, weg te schrappen. Dit amendement, waarbij verscheidene leden verklaarden dat zij in het algemeen zulk eene verhooging wel wilden bewilligen, maar dan bij algemeenen maatregel die op alle departementen van toepassing zou zijn, werd met algemeene stemmen aangenomen.

De verdere artikelen gaven tot geene beraadslaging aanleiding.

Het geheele hoofdstuk, welks eindcijfer nu is vastgesteld op f 487,432, werd daarop met 65 tegen 3 stemmen aangenomen.

Zitting van dingsdag 3 december.

Hoofdstuk IV der staatsbegrooting (Justitie.)

De heer *Westerhoff* maakte bedenking tegen het eindcijfer van dit hoofdstuk en vooral tegen de uitgaven voor het hoog militair geregtshof. Graaf *van Zuylen van Nyevelt* verklaarde, dat hij in oppositie was tegen het gansche ministerie en dus ook tegen den minister van justitie. Hij oordeelde dat die minister in het kabinet was getreden onder eene vlag die niet de zijne was. De heer *Wintgens* gispte den ongeregelden toestand waarin zich de rijkspolicie en het gevangeniswezen bevinden. De heer *de Raadt* stelde de dringende behoefte van eene verbetering van het hypothekaire stelsel in het licht. De heer *Hoynck van Papendrecht* wenschte dat de zondagswet zou worden ingetrokken, daar zij belemmerend werkt en met den geest der grondwet strijdig is. Tevens wenschte hij, dat het onderwerp der beëedigde translateurs wettelijk zou geregeld worden. De heer *van Asch van Wijck* ondersteunde dezen laatsten wensch, en drong ook aan op de spoedige indiening van het wetboek van strafregt, vooral met het oog op de aanneming van een vast gevangenisstelsel.

De *minister van justitie*, tot de beantwoording dezer opmerkingen overgaande, wenschte zich de bespreking van hetgeen het gevangeniswezen betrof, voor te behouden tot bij de behandeling der afdeeling van dit hoofdstuk, die uitsluitend aan dat onderwerp gewijd is. Ook de politieke beschouwingen van graaf van Zuylen van Nyevelt zou hij ter zijde laten. De minister verdedigde het cijfer zijner begrooting tegen den heer Westerhoff en voegde er bij, dat zoo lang de herziening der militaire regtspleging niet heeft plaats gehad, de kosten voor het hoog militair geregtshof moeten gedragen worden. Andere zaken moesten echter voor gaan, en onder anderen het nieuwe wetboek van strafvordering, dat juist aan den raad van state is verzonden. Wat de rijkspolicie betrof, moest eene algemeene wet, die hare attributen regelde, als eene utopie worden beschouwd; doch indien men eene wet bedoelde, die de rijkspolicie organiseerd tegenover de regterlijke en de administratieve magt en de gemeentelijke policie, dan was de minister van hare noodzakelijkheid overtuigd. De zaak van hypothekair stelsel bleef een punt van onderzoek uitmaken, en omtrent de verbetering van het kadaster zou het departement van justitie met dat van financiën in overleg treden. De minister gaf toe, dat de zondagswet niet meer met de tegenwoordige begrippen strookte en dat zij ongelijkmatig en onbillijk werkte; doch voor hare intrekking scheen de tijd nog niet gekomen, daar de openbare meening ten haren opzigte nog te veel uiteen liep. Hare verkeerde werking kon echter door het openbaar ministerie wel eenigzins getemperd worden.

De heer *van der Linden* wenschte ook eene wettelijke regeling van de zaak der translateurs en van de konsignatiekas, terwijl hij mede op de intrekking der zondagswet aandrong. De heer *de Brauw* bestreed echter dit laatste gevoelen; hij van zijn kant achtte eene zondagswet in overeenstemming met de grondwet, in zoo verre zij strekte tot bescherming der openbare godsdienstoefeningen. Overigens zou hij tegen dit hoofdstuk der begrooting stemmen.

Na nog eenige diskussien tusschen de heeren *van der Linden, Delprat* en den *minister*, over de meerdere of mindere wenschelijkheid om de krijgsartikelen toe te passen op de kadetten der militaire akademie (naar aanleiding van eene verwonding die daar onlangs heeft plaats gehad), en tusschen de heeren *Hoynck van Papendrecht, van der Linden* en den *minister*, op nieuw over de zondagswet, werden de algemeene beraadslagingen over hoofdstuk IV gesloten.

WETSONTWERPEN.

OPHEFFING DER SLAVERNIJ.

Hiertoe betrekkelijk zijn twee wetsontwerpen ingediend:

A. Opheffing in Suriname.

De hoofdbeginselen van dit ontwerp zijn de volgende:

De slavernij wordt opgeheven den 1 julij 1863 (art. 1), en aan de eigenaren van slaven wordt eene vergoeding toegekend (2). De vrijgemaakten blijven tien jaren onder toezigt van den staat (3). De regering regelt en ondersteunt immigratie van vrije arbeiders gedurende die tien jaren (4). De vergoeding voor de eigenaren bestaat: *a.* in f 300 voor iederen slaaf, of f 60 voor iederen slaaf die regt op manumissie had gekregen, *b.* in tegemoetkoming van staatswege ter bevordering van immigratie (5 en 9). Voor vergoeding komen besmette, weggeloopen of vermiste en tot dwangarbeid veroordeelde slaven niet in aanmerking (10). Het staatstoezigt over de vrijgemaakten wordt opgedragen aan bezoldigde ambtenaren (19). Het staatstoezigt strekt tot opleiding der vrijgemaakten tot het maatschappelijk en familieleven door het weren van lediggang en het regelen der verpligting tot arbeid; door het bevorderen van school- en godsdienstig onderwijs; door het voorschrijven van middelen tot ondersteuning der hulpbehoevenden en de verpleging der zieken; en voorts door het nemen van alle maatregelen die in het belang der vrijgemaakten noodig zijn (20). De vrijgemaakte slaven nemen een geslachtsnaam aan (21). Het gewoon burgerlijk regt is op de vrijgemaakten toepasselijk, behoudens de noodige uitzonderingen (22).

B. Opheffing op Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Eustatius, Saba en St. Martin (nederlandsch gedeelte).

De slavernij wordt den 1 julij 1863 opgeheven (art. 1). De vergoeding wordt in de vier eerstgenoemde kolonien bepaald op f 250 per slaaf, op Saba op f 200 en op St. Martin op f 150, en per slaaf, die regt op manumissie heeft verkregen, in de zelfde volgorde f 50, f 40 en f 30 (7). Voor vergoeding komen de besmette, weggeloopen of vermiste, en tot dwangarbeid veroordeelde slaven niet in aanmerking (8). De artt. 19, 20, 21 en 22 van wetsontwerp A zijn ook hier van toepassing.

Memorie van toelichting.

Deze doorwrochte memorie, met bijbehoorende tabellen, begint met een overzigt van de geschiedenis der vroeger omtrent dit onderwerp ingediende wetsontwerpen. Die uiteenzetting was in zekere mate noodzakelijk, omdat „het stelsel, door den tegenwoordigen minister aangekleefd veel van dat zijns voorgangers verschilt." Wij kunnen haar in hare uitvoerigheid niet volgen, doch gaan dadelijk tot de slotsom over, dat de nu ingediende nieuwe ontwerpen berusten, bepaaldelijk wat Suriname betreft, op de vier grondslagen, welke de minister bereids in de zitting der tweede kamer van 26 april jl. heeft medegedeeld. De hoofdgedachte is: de onverwijlde opheffing der slavernij te verbinden aan maatregelen tot behoud en zoo veel mogelijke uitbreiding der produktie voor de kolonie, zonder welke aan geene maatschappelijke ontwikkeling der vrijgemaakte negers te denken is.

Het verschil tusschen het laatste en het thans aangeboden (dubbele) wetsontwerp laat zich in de volgende hoofdpunten zamentrekken:

1. De vroegere grondslag dat de slavenmagten magtsgewijze op de plantages, waar zij zich bevonden, bij overeenkomst zouden blijven, of magtsgewijze op eene andere partikuliere of wel op eene goevernementsplantage zouden overgaan, is bij het tegenwoordige voorstel verlaten en vervangen door vrijwillige, tusschen den vrijgemaakte individueel met eenen huurder naar zijne keuze te sluiten overeenkomsten, waarvoor een minimum van tijd is bepaald, en die worden aangegaan onder de leiding van goevernementsambtenaren.

2. Het vorige ontwerp bepaalde het tijdstip der opheffing van de slavernij binnen zes maanden na de afkondiging der wet in Suriname. Bij het thans aangebodene wordt, in navolging van hetgeen in Nederlandsch-Indie is geschied, daarvoor een vast tijdstip en wel 1 julij 1863 gesteld, opdat meester en slaaf de gelegenheid zouden hebben vooruit schikkingen te maken en maatregelen te nemen omtrent het sluiten van overeenkomsten ter voorkoming van stilstand in den plantage-arbeid.

3. Voor de aan de eigenaren toe te kennen vergoeding voor de slaven is het vroegere verschil van sommen, naar mate van de soort van plantages waarop zij werkzaam waren, ter zijde gesteld en een vast cijfer voorgesteld, zonder onderscheid van ouderdom en geslacht.

4. Voor het staatstoezigt over de vrijgemaakten was in het laatste ontwerp geen vaste tijd bepaald. Thans wordt een visum van tien jaren voorgesteld. De regering acht het behoud van dat toezigt onmisbaar.

5. De regtstoestand der vrijgemaakten is nu beperkt binnen de grens der bemoeijingen van het staatstoezigt, en de vrijgemaakten worden ten aanzien der staatburgerlijke regten met de vroeger gemanumitteerden gelijk gesteld.

6. Bij het vroegere ontwerp werd bescherming en aanmoediging toegezegd aan de immigratie. Volgens het tegenwoordig voorstel regelt, leidt en ondersteunt de regering de immigratie van vrije arbeiders gedurende tien jaren, gerekend van 1 julij 1863. Daar het streven der regering is, om, zelfs na de opheffing der slavernij, het schoone Nederlandsch Guyana als landbouwkolonie te behouden, wenscht zij de overtuiging ingang te doen vinden, dat, hoe bezwarend deze aanvoer van arbeiders ook zijn moge, daardoor alleen eene betere toekomst aan de kolonie kan worden verzekerd.

Ten aanzien van den konsiderans der wetsontwerpen, die zegt dat de geest des tijds en het welbegrepen belang der west-indische kolonien de opheffing der slavernij vorderen, merkt de memorie van toelichting op, dat, indien de opheffing der slavernij een strenge eisch des tijds, gegrond op christendom en beschaving, is geworden, zij niet minder gevorderd wordt in het welbegrepen belang dier kolonien.

De kosten der emancipatie worden als volgt geraamd:

Voor Suriname

34,000 slaven à f 300 per hoofd		f 10,200,000
Voor Curaçao en onderhoorigheden		
Curaçao, Bonaire, Aruba en St. Eustatius, 8,800 slaven à f 250 per hoofd	f 2,200,000	
Saba, 700 slaven à f 200	- 140,000	
St. Martin, 1800 slaven à f 150	- 270,000	
		- 2,610,000
Subsidien ter bevordering van immigratie		- 3,000,000
Totaal generaal		f 15,810,000

Buitenland.

Algemeen overzigt.

Het berigt van het gebeurde met de stoomboot de Trent heeft te New-York een geheel anderen indruk gemaakt dan te Londen. „Toen de tijding te New-York aankwam — zegt het fransche dagblad La patrie — werden alle huizen geïllumineerd. De geheele bevolking kwam op de been en weldra had eene krachtige volksmanifestatie plaats ten gunste van een onvoorwaardelijk verzet tegen alle vorderingen van Engeland." In dien geest schijnt de regering dan ook te zullen handelen, althans zoo men aan een berigt in de New-York *herald geloof mag slaan, volgens 't welk de heer Lincoln* verklaard heeft dat de heeren Mason en Slidell niet aan Engeland vrij gegeven zullen worden, zelfs niet wanneer die weigering een oorlog ten gevolge moet hebben. De raadslieden van het goevernement der unie regtvaardigen, volgens dat blad, niet alleen de handelwijze van kapitein Wilkes, maar zeggen zelfs dat de in beslag neming der Trent wettig zou zijn geweest. Hetzelfde beweren ook andere dagbladen op grond van antecedenten. Zij willen zelfs dat aan den bevelhebber van de San Jacinto eene belooning als bewijs van nationale erkentelijkheid zal worden toegekend. Daartoe is dadelijk eene inschrijving geopend die den eersten dag reeds 50,000 dollars heeft opgebragt. Het plan is aan hem een eeredegen, ieder zijner officieren een koppel pistolen en ieder zijner manschappen een enterbijl ten geschenke aan te bieden.

Volgens het Journal des débats zouden beide partijen ongelijk hebben. Dit blad is van oordeel dat Engeland, toen het de koalitie op het vasteland bezoldigde tegen Frankrijk, en Europa tot belooning daarvoor de vrijheid ter zee ten prijs *gaf, zich aan een tal van handelingen schuldig gemaakt heeft,* die vrij wat meer tegen het volkenregt indruischten dan hetgeen thans door den kapitein der San Jacinto is gepleegd. De president Lincoln zal ongetwijfeld hierop een beroep doen. Van den anderen kant is bijna niemand minder geregtigd dan Noord-Amerika, om zich bij de engelschen op hun eigen vroeger beginsel te beroepen. Immers, na Frankrijk heeft geen regering onophoudelijk met zoo veel nadruk geprotesteerd tegen de leer van Engelands voormalige juristen. Na het overwegen of Amerika aan de eischen van Engeland zal toegeven, komt de schrijver tot de onderstelling dat het gezond verstand der amerikanen hen zal leiden om niet tot het uiterste vol te houden en aan den burgeroorlog nog den buitenlandschen toe te voegen.

Er zijn thans meer uitvoerige berigten ontvangen van de zegepraal der noordelijke maritime expeditie te Port-Royal behaald. Volgens de officiële depêches van den bevelhebber der vloot, kapitein Dupont, hebben de noordelijke troepen bij die gelegenheid een vreesselijke slagting onder de zuidelijken aangerigt. De paniek die zich van de zuidelijken meester maakte, schijnt inderdaad verschrikkelijk te zijn geweest. Onder den buit door de noordelijken te Port-Royal gemaakt, bevinden zich 43 stukken geschut van het zwaarste kaliber, benevens verschillende vlaggen, en eenige koperen veldstukken. De vreugde der negers te Beaufort schijnt buitengemeen groot te zijn. Te Charleston en Savannah schijnt men zoo *beducht voor een opstand der slaven, dat de zuidelijken hunne* vrouwen en kinderen met den meesten spoed wegvoeren. „De negers," zegt kapitein Dupont, in een partikulier schrijven aan een vriend, „zijn met woeste verrukking en wraaklust vervuld. Zij zeggen, dat zij gelijk honden werden doodgeschoten, omdat zij weigerden door hunne meesters naar het slagveld te worden gevoerd."

Het is opmerkelijk dat de noordelijken te Port-Royal eene depêche vonden van Jefferson Davis, waarin aan den bevelhebber der vesting werd medegedeeld, dat de vloot juist was uitgezeild en dat Port-Royal hare bestemming was. Dit levert een nieuw bewijs, dat in al de departementen van het bondsgoevernement verraad schuilt.

De Morning post geeft eene naamlijst van de britsche oorlogschepen welke in de wateren van Noord-Amerika en van West-Indië aanwezig of op weg derwaarts zijn. Aldaar bevinden zich reeds 38 britsche oorlogschepen met 506 stukken geschut; en weldra zullen 6 andere met 331 stukken zich daarbij voegen.

Een der fransche dagbladen geeft eene zeer uitvoerige opgaaf van de strijdkrachten die Europa thans onder de wapenen houdt. Het totaal der manschappen is omstreeks twee millioen drie honderd duizend. Als men nu berekent dat de gemiddelde kosten van onderhoud voor een soldaat per dag fr. 1,25 bedraagt, dan verslindt het onderhoud van 2,300,000 man per jaar de som van bijna duizend millioen franks. Die ontzettende uitgaaf heeft men grootendeels te danken aan de dreigende houding door Frankrijk aangenomen, en wanneer menige staat is te gronde gerigt, door het onvruchtbaar uitgeven van zulke enorme sommen, aan handel en nijverheid onttrokken, wanneer meer dan eene natie onder een onoverkomelijken schuldenlast verpletterd wordt, dan zal het fransche keizerrijk in al zijne waardigheid nog meer op den voorgrond treden. Wij zijn geen oogenblik van meening geweest dat er eenige ernst was in al de berigten omtrent plannen tot ontwapening, waarmede de heer de Persigny dezer dagen voor den dag zou komen. Voor de verwezenlijking van die plannen, met den meesten ophef aangekondigd, heeft men reeds bij voorbaat allerlei uitvlugten. Nu strekken de gebeurtenissen in Amerika tot eene heerlijke verontschuldiging: althans La patrie doet het voorkomen dat Frankrijk binnen kort in de zaken der Vereenigde staten zal tusschenbeide komen. Frankrijk kan geen onverschillig toeschouwer blijven wanneer de oorlog tusschen Noord-Amerika en Engeland zal worden gevoerd. Die oorlog is onvermijdelijk na de arrestatie van de heeren Mason en Slidell, en hij zal Engeland in de allereerste plaats de sympatie van het Zuiden verschaffen. Dat moet Napoleon III tot elken prijs beletten, want ook daar moet zijn invloed gelden. La patrie trekt nu openlijk voor het Zuiden partij, zij acht de omwenteling zeer natuurlijk en de scheiding noodzakelijk, maar.... Frankrijk kan zijne strijdkrachten niet verminderen.

Als de onderstelling van La patrie verwezenlijkt wordt dan zal dit eene groote teleurstelling zijn voor den heer Seward die, volgens The times, de hoop koestert dat Frankrijk te bewegen zal zijn de partij van het Noorden te kiezen, hetgeen weldra op een oorlog tusschen Frankrijk en Engeland zou uitloopen.

Maandag is de fransche senaat bijeen gekomen om mededeeling te ontvangen van het senatus consultum, waarbij de financiële hervormingen, door 's keizers brief aangekondigd, moeten gewettigd worden.

Art. 1 bepaalt dat over het budget van elk departement bij groote afdeelingen zal worden gestemd, maar dat de verdeeling der toegestane sommen over de verschillende hoofdstukken aan den keizer blijft voorbehouden, even als het overschrijven van posten, voor een bepaald ministerie toegestaan, op het budget van een ander departement. Art. 2 zegt dat buitengewone of aanvullings kredieten slechts door de wet kunnen worden in 't leven geroepen.

In de italiaansche kamer van afgevaardigden heeft de heer Ricasoli den 1 december inlichtingen gegeven omtrent den toestand der napelsche provinciën. Hij zeide onder anderen dat men alleen in den omtrek van Basilicate, op de grenzen van den pausselijken staat roovers aantreft. Hun aantal is 600 a 1000 en zij worden door vreemdelingen aangevoerd die eenige militaire bekwaamheid bezitten. Er was eene overeenkomst aangegaan met de fransche regering, volgens welke de keizerlijke troepen te Rome met het italiaansche leger zullen zamenwerken om de benden van de grenzen te verdrijven. Tot opheffing van het stadhouderschap was men op verlangen van het parlement overgegaan.

Den volgenden dag besprak de heer Ferrari het romeinsche vraagstuk. Hij zeide dat men overtuigd was van het noodzakelijke om Rome te bezitten, maar dat die stad door de magt der franschen verdedigd wordt en men zich daartegen niet durft verzetten. Voor het oogenblik vindt hij het raadzaam de gedragslijn aan te nemen, die Piemont van 1849 tot 1859 heeft gevolgd. Na den slag van Novara hield de regering van dat land zich rustig, maar ieder oogenblik gereed om de wapens op te vatten, en zij stelde zich inmiddels tot taak de tot haar gebied behoorende provinciën vrij en gelukkig te maken. Ten gevolge daarvan verlangden alle andere gewesten van Italië zich eindelijk bij Piemont aan te sluiten.

Nog andere leden voerden het woord, zoo vóór als tegen het ministerie. De redenaars mogen bij de beraadslagingen zich zeer veel vrijheid veroorloven, mits ze maar geen toespelingen maken die voor Frankrijk minder aangenaam zijn. Dit bleek toen de heer Musolino eenige uitdrukkingen bezigde, die voor de fransche regering niet zeer vleijend waren. Hij werd dadelijk tot de orde geroepen.

Het besluit tot regeling van de verwisseling der staatsschuld wordt binnen weinige dagen te gemoet gezien.

Sedert eenige dagen wordt de komst van Garibaldi te Turijn in gespannen verwachting te gemoet gezien en eene volksmanifestatie voorbereid. Den 2 december was hij echter tot veler teleurstelling nog niet aangekomen, maar men had berigt dat hij te Genua was opgehouden. Hij had zich begeven *naar de vereeniging Prevedimento waarvan hij voorzitter is,* daar het aangevangen werk geprezen en het komité aangespoord om te volharden. 's Avonds verzamelde zich eene menigte voor zijn hotel. Garibaldi verscheen op het balkon en hield een zeer beknopte toespraak, waarin hij zeide: „Met u komt het op zaken en niet op woorden aan. Als er gevochten moet worden zal ik bij u zijn."

Te Rome hebben den 30 november een aantal arrestatiën plaats gehad, ten gevolge van eene demonstratie die in den schouwburg aangevangen was maar zich naar buiten had verbreid. De italiaansche kleuren werden vertoond en de kreet: „Leve Victor Emmanuel!" aangeheven. De schouwburg werd ontruimd en de fransche gendarmerie heeft maatregelen genomen om verdere demonstratiën in straten en op pleinen te voorkomen.

Dezer dagen zijn oostenrijksche troepen naar de grenzen van Herzowinga vertrokken om den militairen weg van Klek naar Ragusa vrij te houden. In den avond van 2 december waren zij te Sultorina aangekomen om de batterijen die door *de opstandelingen digt bij de oostenrijksche grenzen* waren opgerigt, uit den weg te ruimen.

Mengelingen.

Over de doodstraf.

Onder dit opschrift lezen wij in het Weekblad van het regt van den 25 november ll. een artikel, vertaald overgenomen uit het parijssche blad Le temps. Het is geschreven ten gevolge van eene in Engeland plaats gehad hebbende teregtstelling van zekeren Cogan, wegens moord ter dood veroordeeld.

Dat artikel is te uitvoerig om in zijn geheel in ons blad te worden afgedrukt, doch tevens, vooral met het oog op de laatste dagen, te leerrijk voor velen, dan dat wij daaruit niet eenige zinsneden hieronder zouden laten volgen:

„Maandag 21 oktober ll. verdrongen zich twaalf duizend menschen voor de gevangenis te Newgate, om eenen man te zien sterven.

„Een veroordeelde zou door de maatschappij, bij deze gelegenheid door den beul vertegenwoordigd, worden opgehangen.

„De oktobermaand is heerlijk geweest en de nacht van den zondag op maandag was helder; maar had het gevroren dat het kraakte, was de regen bij stroomen neêrgeplast, dit zou *de menigte geenszins belet hebben den nacht in* Old-Bailey door te brengen; want de ongelukkige zou 's maandags morgens ten acht ure worden teregtgesteld en ieder wenschte natuurlijk eene goede plaats te bekomen.

„Gewoonlijk geschieden de zaken zoo als ik u verhalen zal.

„Eene tallooze menigte, in eene buitengewoon sterke mate geprikkeld, buiten zich zelve van nieuwsgierigheid, overstroomde vele uren voor het oogenblik der teregtstelling de toegangen tot de strafplaats. Dit is niet te verwonderen. Men belegert immers de deuren van den schouwburg wanneer er een mooi stuk is aangekondigd. Maar hoe zal men den tijd korten tot de beul verschijnt, hetgeen gelijk staat met het ophalen van het scherm? Slapen? dat is onmogelijk; niet omdat men onder den blooten hemel zou moeten slapen, maar omdat de verwachting van een groot genoegen den slaap verdrijft. Men brengt dus den tijd door met drinken, zingen, vloeken en grappen maken. Dit is zeer vermakelijk. De vrouwen zijn in grooten getale aanwezig, om de teedere kunne te vertegenwoordigen.

„Daar *het hangen ten doel heeft de misdaad door een voorbeeld* af te schrikken, is het schouwspel voornamelijk bestemd voor al de dieven, zakkenrollers en schelmen van de hoofdstad: dit weten zij en daarom haasten zij zich de plaats met hunne tegenwoordigheid te vereeren, te meer daar zulk een ontzaggelijke toevloed van menschen en de verwarring die daaruit voortspruit, aan deze lieden, die gekomen zijn om zich aan een voorbeeld te spiegelen, eene uitmuntende gelegenheid biedt om een ruimen oogst van beurzen, horlogies en zakdoeken bijeen te zamelen.

„Doch het oogenblik is daar: stilte! Welk een gezigt zal onze man trekken wanneer men hem het touw om den hals doet? Hoe zal hij uit het leven in den dood overgaan? Welk eene soort bleekheid bedekt het gelaat bij de gedachte, dat de eeuwigheid de afgrond is waarin men neêr zal storten? Laatst had de beul haast zijn slag gemist, hij moest den lijder woedend bij de beenen trekken om hem af te maken: men is nieuwsgierig hoe het ditmaal gaan zal. Daarop verschijnen de man die doodt en de man die gedood moet worden. De *een doet zijn werk, de ander ondergaat zijn lot.* Vervolgens worden loges, galerijen en parterre ledig. Is, hetgeen somtijds gebeurt, de gevonnisde met opgeheven hoofd en zonder wankelen voortgestapt, dan zal de zedeles uit deze zaak voor de toeschouwers daarin bestaan, dat een struikroover daarom ook wel moed hebben kan, even veel moed als een soldaat, en dat eene teregtstelling een strijd van bijzonderen aard is.

„Indien integendeel de veroordeelde, die eene vreesselijke misdaad, een moord bij voorbeeld, heeft begaan, half stervend naar de strafplaats is gesleept, indien zijne knieën onder hem

knikken, zijn bleek voorhoofd van de wanhoop zijner ziel getuigde, zijn doffe blik barmhartigheid scheen af te smeeken, dan zal de zedeles van de doodstraf daarin liggen, dat zij òf de harten koud laat en als 't ware versteent bij het zien van ijselijke martelingen, òf hen zoodanig treft dat medelijden voor den vermoorde op den moordenaar overgaat: een gevolg, *in beide gevallen even zeer betreurenswaardig!* Wat daarvan zij, zoodra het schouwspel is afgeloopen, verstrooit zich de menigte. De vrouwen die er bij tegenwoordig waren hebben ten minste voor acht dagen lang een onderwerp van gesprek opgedaan. Wat de boosdoeners betreft, op wie de les meer bepaaldelijk indruk had moeten maken, zij keeren naar hunne schuilhoeken weder vol vreugde, dat zij zulk een goeden dag hebben gehad, zij tellen hunne winst na en koesteren de hoop dat hun spoedig op nieuw zulk een tooneel zal worden aangeboden.

„Er zijn lieden, die den zelfmoord afkeuren en de doodstraf aannemen: ik heb nooit kunnen begrijpen, dat de mensch aan de maatschappij een regt mogt toekennen, wat hem zelven ontzegd is.

„Er zijn lieden, die gelooven, dat de maatschappij zonder doodstraf te gronde zou gaan; ik heb nooit begrepen, waarom verscheidene millioenen menschen gezamenlijk tegen eenen mensch die in hunne magt gevallen is, het regt van wettigen tegenweer moesten inroepen.

„Indien het waar is, dat de doodstraf als voorbeeld nuttig is, dan zijn onze vaderen wel dwaas geweest de pijnigingen af te schaffen, die den doodstrijd verlengden en het afschrikwekkende van het schouwspel verhoogden! Caligula zeide tot den beul: „Gij moet hem den dood goed doen gevoelen." Dat was ten minste logisch gedacht. Een heilzaam voorbeeld kan *niet indrukwekkend genoeg worden gemaakt*; een foltertuig dat de maatschappij voor moordenaars behoedt, kan nooit te vreesselijk zijn. Laat men dus, als men durft, weer tot het uiterste gaan; laat men op nieuw de schuldigen vierendeelen, langzaam verbranden, hun levend of dood aan den staart van een ongetemd ros vastbinden! Gij siddert; wel nu, dat is de veroordeeling van uwe leer van de doodstraf: gij hebt den moed niet uwe redenering ten einde toe door te zetten!

„Neen, het is niet het middel om den moord te voorkomen, wanneer men hem door den moord straft. Neen, niet door het leven bij klaarlichten dag, op plegtige wijze aan te vallen, kan de maatschappij hare leden leeren eerbied voor het leven te koesteren. Behalve de menschelijkheid, de logika, de zedeleer, komt ook de statistiek tegen het afdoende van bloedige straffen op. Men heeft te regt opgemerkt, dat de landen, waar het minste misdaden tegen de personen worden gepleegd, juist die zijn waar de doodstraf niet bestaat. De keizerin van Rusland Elizabeth zwoer, toen zij den troon beklom, dat zij geen enkel misdadiger met den dood zou straffen; zij hield dien eed, en het aantal misdaden nam af. Suetonius vermeldt, dat Titus zich tot hoogepriester verklaarde, ten einde geen deel hoegenaamd te hebben aan den dood van eenigen burger: „Ut puras servaret manus, nec auctor posthac cujusdum necis neg conscius." Titus had, naar het schijnt, niet grondig genoeg de uitwerkselen van het exempel nagegaan."

Handelsberigten.

Graanmarkten.

Amsterdam 4 december.

Tarwe en gerst prijshoudend.
Raapolie *op zes weken* f 42¼. Lijnolie *op zes weken* f 37.

Prijzen van effekten.

Amsterdam 4 december.

Nederland.	Certifik. Werkelijke schuld	2½	pct.	62¾
	dito Nationale dito	3	„	75
	dito dito dito	4	„	98¾
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	136¼
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	101½
	Certifik. Hope & co.	4	„	73⅜
	dito dito 1855, 6de serie.	5	„	92¼
	dito	6	„	54¼
	Aand. spoorweg			—
	Leening 1860.	4½	„	89⅝
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	—
Spanje.	Obligatien	3	„	41¾
	dito binnenlandsch	3	„	47¼
	Certifik. coupons bewijzen			—
	Krediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek	5	„	45
	dito amsterdamsche	5	„	68⅝
	dito nationale	5	„	—
	dito 1847/1852	2½	„	23⅝
	Bank aktien	3	„	628
Belgie.	Certifikaten bij Rothschild	2½	„	53⅛
Portugal.	Obligatien	3	„	45⅝
	dito nieuwe	3	„	44¾
Grenada.	dito			15¼
Venezuela.	dito	2½	„	20⅛
Illinois.	dito	7	„	78½
Mexiko.	dito	3	„	25¼

Londen 3 dec., ten 12 ure. Konsols, 90.
Weenen 3 dec. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 67,60.
Parijs 3 dec. (slotpr.) 4½ pct. kompt. —,— 3 pct. 69,35.

Prijzen van coupons en losbare obligatien.

Amsterdam 1 december.

Metalliek f 21,02½; Napelsche f —,—; Diverse engelsche in £ f 11,80; Engelsche Russen f 11,80; Fransche f 55,87½; Belgische f 56,—; Pruissische f 35,—; Spaansche piasters f —,—; Spaansche coupons per fr. f —,—; Hamb. Russen f 32,75; Russische in zilveren roebels f —,—; Poolsche in fl. f 27,25; Nationale metalliek f 29,10; Dollars f —,—.

Advertentien.

AANKONDIGING.

Ter voldoening aan Artikel 1082 van het Burgerlijk Wetboek, worden zoo wel de bekende als onbekende Schuldeischers in de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van MARIA JOHANNA MOSSELMAN, Weduwe HENDRIK MULDER, te Middelburg overleden, opgeroepen om tegenwoordig te zijn op Vrijdag den 20 December 1861, des namiddags ten één ure, ten Kantore van den ondergeteekende, bij het afleggen der Rekening en Verantwoording van het beheer in gemelde Nalatenschap gevoerd; zullende vervolgens, indien er geen verzet plaats heeft, tot de uitbetaling der Schuldvorderingen laste die Nalatenschap, naar mate van het bestaande Saldo, worden overgegaan.

Middelburg, den 3 December 1861.

HUBERTUS REKKER, Procureur.

NORMAALLESSEN.

De INSPECTEUR van het lager onderwijs in Zeeland maakt bekend, dat er, ten gevolge van ontstane vacatures, *gelegenheid bestaat tot het plaatsen van drie kweekelingen* bij de Rijks-normaallessen te Middelburg, op eene jaarlijksche toelage van *f* 30; en noodigt mitsdien de jongelieden, die daarvoor in aanmerking wenschen te komen, uit, om zich, vóór den 20 December e. k., onder overlegging van hunne akte van geboorte en van een of meer getuigschriften van hun goed zedelijk gedrag, aan te melden bij den Heer Schoolopziener in het 1ste district dezer Provincie, dr. H. POLMAN KRÜSEMAN te Middelburg.

Er zullen alleen worden aangenomen jongelingen, die hun 14de jaar hebben bereikt en hun 18de nog niet zijn ingetreden, en die tevens de noodige voorbereidende kundigheden hebben opgedaan, om met vrucht van de lessen te kunnen gebruik maken, waarvan bij een te houden vergelijkend examen zal moeten blijken.

Middelburg, 3 December 1861.

De Inspecteur van het lager onderwijs in Zeeland,
Cs M. VAN VISVLIET.

Door de benoeming van C. SCHILLEMAN als Hoofd-onderwijzer te Waterlandkerkje, de betrekking van **HULP-ONDERWIJZER** in de openbare lagere School te **Sluis**, onder den Hoofd-onderwijzer J. H. VAN DALE, weldra zullende openvallen, worden de genen, die genegen mogten zijn naar deze betrekking te solliciteren, uitgenoodigd hunne stukken vóór of op den 20 December 1861 franco in te zenden aan den Burgemeester der Gemeente Sluis.

Aan den Hulponderwijzerspost is verbonden eene Jaarwedde van *f* 350, met uitzigt op verhooging tot *f* 400, naar gelang van gebleken bekwaamheden.

Bevoegdheid tot het geven van onderwijs in de beginselen der Fransche taal zal tot aanbeveling strekken.

OPENBARE VERKOOPING op Zaturdag den 14 December 1861, des voormiddags ten tien ure, op de Gemeente **Kleverskerke,** van eene partij **Greinen Balken, Planken, Steen** en **Brandhout,** afkomstig van de gesloopt wordende Kerk en Pastorij aldaar.

De Notaris Mr. K. WAGTHO, residerende te Tholen, zal, ten verzoeke van zijne Principalen, veilen en verkoopen

DE BUITENPLAATS

HET HOF VAN VOSSEMEER,

met de daarbij behoorende TUIN- en BOSCHGRONDEN, staande en gelegen te **Oud-Vossemeer;** 2 Perceelen **Zaailand** onder St. Maartensdijk; 15 Perceelen **Zaai-** en **Weiland** en een **Hoeftje** onder Poortvliet; een Perceel **Zaailand,** twee **Dijken,** den Peukschen en Molenvlietschen Dijk, met de daarop staande Boomen, onder Tholen, en twee Portien in de **Meestoof** te Sint Philipsland, behoorende tot de nalatenschap van wijlen den Heer W. J. VAN VOORST CATSHOEK.

De Veilingen zullen worden gehouden te **THOLEN,** tot den INZET op Maandag den 2 December en tot den VERKOOP op Maandag den 16 December 1861, des morgens om 10 ure.

De Notaris D. J. VAN DER HORST SERLÉ zal op *Donderdag den 19 December 1861, des avonds ten acht* ure, in de Bovenzaal van de Societeit DE VERGENOEGING, op de Groote Markt te Middelburg, in het openbaar bij ophod en afslag verkoopen:

1. Een **HUIS en ERF,** staande en gelegen binnen Middelburg, in de Nieuwstraat, wijk G no. 217.
2. Een **HUIS en ERF,** staande en gelegen binnen Middelburg, in de Gravenstraat, wijk I no. 286.

Daags vóór en op den dag der Verkooping te bezigtigen, het eerste van des voormiddags 10 tot des namiddags 3 ure, met overgifte van eene Toegangkaart, ten Kantore van bovengenoemden Notaris verkrijgbaar; het tweede des voormiddags van 9 tot 12 en des namiddags van 2 tot 4 ure.

VERKOOPING op Dingsdag den 14 Januarij 1862, des voormiddags ten 10 ure, op de Buitenplaats **Zeeduin en Duino,** in de Gemeente **Oostkapelle,** van ruim **vijf** Bunders zwaar geslagen **Essen, Elzen** en **Wilgen HAKHOUT,** eenige **OLMEN BOOMEN** benevens **Snoeiling** en **Spaanders,** en eene partij **droogе Mutsaards.**

BEKENDMAKING.

Die UITKOOP willen doen aan den **TOL** op den **Noordweg,** kunnen zich van heden af vervoegen bij P. J. ACKERMANS. (Zegt het voort.)

De Notaris P. VAN DE GRAFF zal op Vrijdag den 6den December 1861, des voormiddags ten 10 ure, binnen Middelburg, voor het Huis bewoond door de Weduwe W. G. JOOSSE, op het Molenwater, in het openbaar verkoopen: **8 Koeijen, 2** 2½jarige **Vaarzen, 3** 1½ jarige Dito, **1 vet Stierkalf, Hooi, Mangelwortels,** *en voorts eene partij Bouw- en Melkersgereedschappen* en hetgeen meer zal worden geveild.

Op Zaturdag den 7 December 1861, zal binnen **Middelburg** worden verkocht eene aanzienlijke partij aan die Gemeente toebehoorende **harde en zachte**

OLMEN BOOMEN,

waarvan onderscheidene zeer geschikt voor Werkhout.

Mitsgaders langs den **Seisweg,** tegenover de Gasthuisweide, in Pacht bij den Heer A. J. HAMAN, de aldaar staande **35 Olmen** en **19 Wilgen BOOMEN.**

Aanvang des morgens ten 10 ure, aan de voormalige Dampoort.

VERKOOPING TE ZOUTELANDE.

De Burgemeester der Gemeenten **Zoutelande** en **Biggekerke** zal, *als daartoe behoorlijk* gemagtigd door Heeren Gedeputeerde Staten van Zeeland, op Maandag den 9 December 1861, des morgens ten 10 ure, ten overstaan van den Notaris P. LOEFF, om CONTANT GELD, in het openbaar ter verkoop aanbieden:

eerst op het Strand nabij Zoutelande

HET HOL OF CASCO

VAN EENE ALDAAR GESTRANDE VISCHSCHUIT,

en daarna op **Zoutelande,** op de Erf van den Burgemeester, de **INVENTARIS** tot gemelde Visschuit behoorende. — Voor informatien of reclame vervoege men zich bij den Burgemeester voornoemd.

NOTARISHUIS.

VERKOOPING op Woensdag 11 December 1861, ten overstaan van den Notaris P. VAN DE GRAFF, van:

MEUBELAIRE GOEDEREN,

eene groote Partij MANUFACTUREN, alsmede op het Plein der Oostkerk eene groote partij **Kerkstoelen.**

Alles nader en breeder te adverteren. — Zindelijke Goederen kan men van heden af bijbrengen.

L. C. HONDIUS,
Ondernemer van Openbare Verkoopingen,
Taxateur en Boedelschikker.

VERKOOPING van eene partij **Olmen** en **Essen BOOMEN** en **Wilgen TRONKEN,** op Vrijdag den 13 December 1861, des voormiddags ten 10 ure, in den **Molenpolder,** Gemeente Nieuw- en St. Joosland.

FRAAIJE PLATEN.

Door T. P. ROEST is ontvangen eene fraaije collectie Platen, Photographie Albums, Schrijfmappen, Necessaires, Globen enz., zeer geschikt als **St. Nikolaas cadeaux,** tot welker bezigtiging hij zijne geëerde Begunstigers ten vriendelijkste uitnoodigt.

Bij J. H. SCHENK heden **opruiming** van eenige honderden **Doozen SPEELGOED,** tot SPOTPRIJS.

Versche **gevulde Boterletters,** 70 cent de 5 Ons, bij MEERENDONK, op de Vlasmarkt.

ONTVANGEN nieuwe Malaga CITROENEN à *f* 2,30 per 100, zoete CHINA'S-APPELEN à 8 cent per stuk, Spaansche KASTANJES à 10 en 12 cent de vijf Oncen, nieuwe ZOUTEVISCH à 10 en Kibbels à 5 ct. de vijf Oncen; echte **Haarlemsche Olie** à 15 cent het Fleschje, bij,
J. SMITS, Sint-Janstraat.

Er wordt verlangt eene **Werkmeid,** van de P. G., niet beneden de 25 jaren, en genegen 't geheele jaar in Gelderland te wonen. Adres: Bureau dezer Courant.

Terstond eene Burger **Dienstmeid** benoodigd voor Noodhulp, Kortendelft, G no. 3.

Terstond eene **Meid** benoodigd, van de Hervormde *Godsdienst. Adres K. J.* PERVOOST.

MUZIJK-GEZELSCHAP: UIT KUNSTLIEFDE.

De gewone wekelijksche oefening van het Muzijkgezelschap zal op Donderdag 5 December aanstaande geene plaats hebben.

Middelburg, 4 Dec. 1861. Namens het Bestuur,
A. VAN REIGERSBERG VERSLUYS,
Secretaris.

Het geannonceerde omtrent de wijziging van Tarief der OMNIBUSDIENST tusschen Middelburg en Veere zal, tot nader berigt, worden ingetrokken.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in December.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Donderdag	5	's morg.	6 ure.	Vrijdag	6	's morg.	8,30.
Zondag	8	„	7	Maandag	9	„	9,45.
Dingsdag	10	„	7	Woensdag	11	„	10,15.
Donderdag	12	„	7,30	Vrijdag	13	„	6 ure.
Zondag	15	„	9,30	Maandag	16	„	7
Dingsdag	17	„	10,30	Woensdag	18	„	7

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.